

НАПРЯМ 5. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Діденко Людмила Вікторівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансових ринків та технологій;*

Середа Єлизавета Георгіївна

*здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
Державний податковий університет*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-367-8-27>

ФІНАНСОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Для будь-якої країни ефективна фінансова система є важливою умовою функціонування економіки. Фінансова система є дуже складною структурою. За допомогою фінансової системи держава акумулює та використовує ресурси для утримання своїх структур і спрямовує їх на виконання своїх функцій навіть під час війни. Виходячи з аналізу особливостей функціонування фінансової системи в країні в умовах воєнного стану, пошук найбільш ефективного підходу до формування дієвої фінансової системи є важливим завданням в умовах постійних змін зовнішнього та внутрішнього середовища, які наразі відбуваються в економіці [1].

В умовах воєнного стану вкрай важливо забезпечити своєчасне, належне та безперервне виконання місцевих бюджетів. Під час воєнного стану Урядом та центральними органами виконавчої влади було прийнято низку швидких, дієвих та ефективних рішень для забезпечення ефективного функціонування бюджетної сфери та життєво важливих потреб населення громади. За період дії воєнного стану було внесено низку змін до Закону про бюджет.

До основних характеристик фінансової системи України аналізованого періоду варто віднести стан обігу фінансових ресурсів

з метою забезпечення фінансування армії, оборонної галузі, здатність підприємств, регіонів, суб'єктів підприємницької діяльності отримати та направити фінансові ресурси на захист країни [3].

Перш за все, одним з найбільш актуальних напрямків досліджень в умовах воєнного стану є пошук найбільш дієвих підходів до ефективного формування фінансової системи в умовах воєнного стану.

Станом на сьогодні всі тимчасові зміни в бюджетному законодавстві спрямовані на фінансування територіальної оборони України, Збройних Сил України, захисту населення, підтримки державного сектору та посилення функціонування української економіки. Фінансова система України адаптована до фіскальної системи України.

Фінансова система України витримала найбільший удар з часів незалежності та швидко адаптувалася до військової ситуації. Цього вдалося досягти завдяки злагодженій роботі Уряду, зокрема Міністерства фінансів України, Національного банку України та Податкової і Митної служб України, які працювали як єдиний механізм та успішно налагодили основні фінансові процеси під час війни. Фінансова система України виявилася стійкою до воєнного стану та змогла швидко адаптуватися завдяки високому рівню професіоналізму НБУ та Міністерства фінансів. Їхні рішення сприяли формуванню потужного економічного фронту [3]. Не зовсім вірно, що економіка України зростала під час війни. Водночас, однак, не відбулося значного падіння національної економіки, що є надзвичайно важливим у воєнний час.

Тому українська фінансова система зіткнулася з найбільшими труднощами і зазнала значних втрат під час війни. Водночас фінансова система виявилася ефективною та надійною і змогла витримати перші дні війни, швидко адаптуватися до воєнного стану та продовжити розвивати економіку. Українська фінансова система також змогла досягти низки інших цілей: ефективне управління фінансовими ризиками, розвиток внутрішнього державного фінансового менеджменту, підвищення прозорості бюджету, реформування системи бухгалтерського обліку та аудиту, більш ефективний розподіл та використання бюджетних коштів завдяки запровадженню середньострокового бюджетного планування,

розвиток програмно-цільового методу в бюджетному процесі, покращення міжбюджетних відносин та підвищення інституційної спроможності Міністерства фінансів України.

З метою забезпечення стабільного та надійного функціонування фінансової системи країни органи виконавчої та законодавчої влади запровадили низку правил під час військового конфлікту.

Під час військового конфлікту органи виконавчої та законодавчої влади запровадили низку змін та правил щодо надання окремих фінансових послуг, застосування певних обмежень та спрощень. Було запроваджено такі зміни. Серед них – спрощення процедур та зменшення податкового навантаження. Ці зміни внесені для забезпечення стабільного функціонування фінансової системи в умовах воєнного стану [2]:

- зміни до місцевих бюджетів;
- перерозподіл видатків бюджету в межах бюджетних програм та надання кредитів з бюджету;
- порушення термінів подання звітів та річних звітів про виконання місцевих бюджетів;
- порушення термінів подання звітів та річних звітів про виконання місцевого бюджету;
- виділення коштів з Державного дорожнього фонду на розвиток і утримання автомобільних доріг;
- випуск облігацій внутрішньої державної позики;
- передача коштів між бюджетами без укладення договорів.

Ці зміни спрямовані на забезпечення ефективного функціонування фінансової системи під час військових конфліктів шляхом спрощення процедур. Вони мають на меті забезпечити ефективне функціонування фінансової системи під час військових конфліктів шляхом спрощення процедур та надання необхідних фінансових ресурсів.

Отже, стабільність фінансової системи України сьогодні значною мірою залежить від фіскальної політики держави. Стабільність фінансової системи України значною мірою залежить від військової ситуації. Суспільні настрої спрямовані на всебічну підтримку Збройних Сил України та їх готовності в цілому.

Суспільні настрої на сьогодні спрямовані на всебічну підтримку Збройних Сил України та готовність до жорсткої економії заради перемоги. Водночас, держава вживає необхідних заходів для збереження фіскального балансу.

Список використаних джерел:

1. Коробцова Д.В. Правове забезпечення фінансової безпеки держави в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 2. С. 141–146. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/261779>
2. Особливості бюджетного процесу в умовах воєнного стану. 2024. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14654> (дата звернення: 09.04.2024).
3. Доронцева Є. Державне регулювання під час війни: як НБУ адаптував фінансову систему України до нових умов впродовж ста днів воєнного стану. *Праці України*. 2023. URL: <https://voxukraine.org/derzhavne-regulyuvannya-pidchas-vijny-yak-nbu-adaptuvav-finansovusystemu-ukrayiny-do-novyh-umov-vprodovzh-sta-dniv-voyennogostanu/>